

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Bydgoszczy

LBY.410.013.03.2023

Paweł Grzybowski
Burmistrz Miasta Rypin

Urząd Miasta Rypin
ul. Warszawska 40
87-500 Rypin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/039 Działania organów administracji publicznej na rzecz zapobiegania powstawaniu odpadów
i zapewnienia recyklingu

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Rypin ¹ , ul. Warszawska 40, 87-500 Rypin.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Paweł Grzybowski, Burmistrz Miasta Rypin ² od 13 grudnia 2010 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Warunki prawne, organizacyjne i informacyjne w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz zapewnienia ich recyklingu. 2. Nadzór nad realizacją działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ich recyklingu. 3. Finansowanie działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ich recyklingu.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych ³ , z wykorzystaniem dowodów sporządzanych przed lub po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontrolerzy	1. Krzysztof Stefaniak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/104/2023 z 5 lipca 2023 r. 2. Andrzej Szulc, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/103/2023 z 5 lipca 2023 r.

(akta kontroli str. 1-9)

¹ Dalej: „Urząd”.

² Dalej: „Burmistrz”.

³ Zakończenie czynności kontrolnych: 15 września 2023 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W ocenie NIK, w strukturze organizacyjnej Urzędu prawidłowo przypisano zadania w zakresie zapobiegania powstawaniu, odbioru i segregacji odpadów na terenie Gminy Miasto Rypin⁶. W przygotowanych projektach uchwał w sprawie regulaminów utrzymania i czystości prawidłowo określono wymagania w zakresie selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych, o których mowa w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁷. Prawidłowo i terminowo sporządzono analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi wymagane art. 9tb ucp⁸. NIK pozytywnie ocenia prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym selektywnego zbierania. Rzetelnie prowadzono stronę internetową Urzędu i Biuletynu Informacji Publicznej⁸, na których zamieszczono informacje wymagane art. 3 ust. 2 pkt 9 oraz art. 9tb ust. 3 ucp⁹.

Prawidłowo zorganizowano na terenie Gminy selektywne zbieranie odpadów komunalnych i zgodnie z art. 6c ust. 1 i 2 ucp⁹ objęto nim właścicieli wszystkich nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy oraz skorzystano z możliwości objęcia nim właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne. Wywiązano się z obowiązku utworzenia punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych⁹ określonego w art. 3 ust. 2 pkt 6 ucp⁹. NIK pozytywnie ocenia osiągnięcie wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu. Wypełniono obowiązek kontroli podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości określony w art. 9u ust. 1a ucp⁹. Przeprowadzono je zgodnie z art. 379 i art. 380 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska¹⁰.

W opracowanych w Urzędzie projektach uchwał zaproponowano prawidłowe stawki opłaty podwyższonej za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ulg z tytułu kompostowania bioodpadów zgodnie z art. 6k ust. 3 i 4a ucp⁹. Środki z opłat wykorzystano na cele związane z pokrywaniem kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi oraz gromadzono je na wyodrębnionym rachunku bankowym odpowiednio z art. 6r ust. 1aa i 1ab ucp⁹.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły:

- wprowadzenia nieuprawnionych ograniczeń w przekazywaniu do PSZOK poszczególnych odpadów;
- braku przeznaczenia części środków niewykorzystanych w poprzednim roku budżetowym na pokrycie kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, co stanowiło art. 6r ust. 2c ucp⁹;
- braku wyszczególnienia w sprawozdaniach z wykonania budżetu Miasta za lata 2019-2022 kosztów poniesionych w danym roku na funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi oraz ich objaśnień, czym naruszono art. 6r ust. 2e ucp⁹.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: „Gmina” lub „Miasto”.

⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 1469., dalej: „ucp”.

⁸ Dalej: „BIP”.

⁹ Dalej: „PSZOK”.

¹⁰ Dz. U. z 2022 r. poz. 2556, ze zm., dalej: „Prawo ochrony środowiska”.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej¹¹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Warunki prawne, organizacyjne i informacyjne w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz zapewnienia ich recyklingu

Opis stanu faktycznego

1. W kontrolowanym okresie Burmistrz w Regulaminie Organizacyjnym Urzędu powierzył Wydziałowi Nieruchomości i Środowiska¹² zadania w zakresie zapobiegania powstawaniu, odbioru i segregacji odpadów na terenie Gminy, w tym dotyczące m.in.:

- organizacji i zarządzania systemem gospodarowania odpadami w mieście Rypinie oraz selektywną zbiórką odpadów;
- podejmowania działań w celu objęcia wszystkich właścicieli nieruchomości na terenie miasta systemem gospodarowania odpadami komunalnymi,
- kontroli przedsiębiorców odbierających odpady komunalne;
- nadzoru nad gospodarowaniem odpadami komunalnymi oraz selektywną zbiórką odpadów;
- prowadzenia corocznej analizy funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi;
- obsługi deklaracji o wysokości opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi od właścicieli nieruchomości;
- prowadzenia księgowości dotyczącej opłat za wywóz odpadów komunalnych od mieszkańców.

(akta kontroli str. 10-134)

W okresie objętym kontrolą zadaniami związanymi z gospodarką odpadami komunalnymi zajmowało się bezpośrednio czterech pracowników Wydziału: Kierownik Wydziału, Zastępca Kierownika i dwóch pracowników na stanowisku Inspektora. Kierownik Wydziału według zakresu czynności sprawował nadzór nad Wydziałem, a do jego zadań należało: prowadzenie spraw wynikających z ucpg oraz kontrola przedsiębiorców odbierających odpady komunalne. W zakresie czynności Zastępcy Kierownika wskazano m.in. na: organizację i zarządzanie systemem gospodarowania odpadami oraz selektywnej zbiórki odpadów, prowadzenie rejestru działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, przyjmowanie i weryfikację składanych przez przedsiębiorców sprawozdań kwartalnych, sporządzanie sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi oraz kontrolę przedsiębiorców odbierających odpady komunalne. Pracownicy na stanowisku Inspektorów zajmowali się m.in.: zadaniami obejmującymi organizację kampanii edukacyjnych i informacyjnych, prowadzeniem działań w celu objęcia wszystkich właścicieli nieruchomości na terenie gminy systemem gospodarowania odpadami, egzekwowaniem zawierania i, prowadzeniem ewidencji umów, obsługą deklaracji o opłatach za gospodarowanie odpadami komunalnymi, egzekucją opłat, przygotowaniem danych do analiz i sprawozdań, a także obowiązkami dotyczącymi księgowości opłat związanych z gospodarowaniem odpadami komunalnymi. Pracownikom nadano zakresy czynności odnoszące się do zadań powierzonych Wydziałowi. Posiadali oni wieloletnie doświadczenie i wykształcenie do ich realizacji.

¹¹ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹² Dalej: „Wydział”.

W okresie zatrudnienia uczestniczyli w szeregu szkoleń związanych z prowadzeniem systemu gospodarki odpadami komunalnymi

(akta kontroli str. 135-160)

2. W okresie od 1 stycznia 2018 r. do 1 stycznia 2020 r. w Gminie obowiązywał „Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Miasta Rypin”¹³ przyjęty uchwałą¹⁴ Rady Miasta Rypin¹⁵ z 19 kwietnia 2016 r. Uchwałą¹⁶ z 3 grudnia 2019 r. dokonano w terminie do 31 grudnia 2020 r., zmian określonych w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw¹⁷. Nowy Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Miasta Rypin został przyjęty na podstawie projektu uchwały przedłożonego przez Burmistrza, na posiedzeniu Rady Miasta w dniu 3 grudnia 2019 r. i wszedł w życie w dniu 1 stycznia 2020 r. Zawierał postanowienia wynikające z art. 4 ust. 2 pkt 1, 2 i 2a ucpg w brzmieniu wprowadzonym art. 1 pkt 4 ustawy zmieniającej ucpg, w tym dotyczące:

- obowiązku selektywnego zbierania odpadów komunalnych przez właścicieli nieruchomości;
- zobowiązania mieszkańców Gminy do selektywnego zbierania odpadów komunalnych i przekazywania ich do PSZOK;
- dodania do katalogu odpadów komunalnych zbieranych selektywnie w PSZOK odpadów niekwalifikujących się do odpadów medycznych, które powstały w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek; obowiązku utrzymywania w odpowiednim stanie sanitarnym i porządkowym miejsc gromadzenia odpadów.

Obowiązujący Regulamin utrzymania czystości i porządku przyjęto uchwałą¹⁸ z dnia 6 czerwca 2022 r., która wprowadziła zmiany w zakresie nazewnictwa części frakcji odpadów i dostosowała ich brzmienie do linii orzeczniczej sądów administracyjnych.

(akta kontroli str. 161-170)

Projekty uchwał w sprawie przyjęcia Regulaminu utrzymania czystości i porządku przekazano do zaopiniowania Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Rypinie¹⁹. Wszystkie zostały zaopiniowane pozytywnie.

(akta kontroli str. 171-194)

W opracowanych w Urzędzie projektach Regulaminów utrzymania czystości i porządku określono wymagania dotyczące zobowiązania właścicieli nieruchomości do selektywnego zbierania poszczególnych rodzajów odpadów komunalnych. W projektach zawarto zapisy dotyczące m.in.:

- ustalenia zasad w zakresie prowadzenia selektywnego zbierania i przekazywania do odbioru odpadów;
- stosowania pojemników lub worków do selektywnego zbierania odpadów o ujednoliconych kolorach, określonych w rozporządzenia Ministra Klimatu

¹³ Dalej: „Regulamin utrzymania czystości i porządku”.

¹⁴ Uchwała Nr XVII/147/16 Rady Miasta Rypin z dnia 19 kwietnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy i Miasta Rypin (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2016 r. poz. 1528), uchylona 1 stycznia 2020 r., dalej: „Regulamin z 2016 r.”.

¹⁵ Dalej: „Rada Miasta”.

¹⁶ Uchwała Nr XVII/120/19 Rady Miasta Rypin z dnia 3 grudnia 2019 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy i Miasta Rypin (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2019 r. poz. 7118), uchylona 20 kwietnia 2022 r., dalej: „Regulamin z 2019 r.”.

¹⁷ Dz. U. poz. 1579, ze zm., dalej: „ustawa zmieniająca ucpg”.

¹⁸ Uchwała Nr XVII/299/22 Rady Miasta Rypin z dnia 6 czerwca 2022 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy i Miasta Rypin (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2022 r. poz. 3109 ze zmianami), dalej: „Regulamin z 6 czerwca 2022 r.”.

¹⁹ Dalej: „PPIS w Rypinie”.

i Środowiska z dnia 10 maja 2021 r. w sprawie sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów²⁰;

- określających szczegółowy sposób pozbywania się odpadów komunalnych przez właścicieli nieruchomości, w tym przekazywania do PSZOK;
- możliwości gromadzenia w kompostownikach przydomowych odpadów ulegających biodegradacji, w szczególności odpadów zielonych oraz innych odpadów nadających się do kompostowania (biodegradowalnych);
- częstotliwość pozbywania się zbieranych selektywnie odpadów komunalnych z terenów nieruchomości oraz terenów przeznaczonych do wspólnego użytku publicznego;
- kierowania się przez właścicieli nieruchomości zasadami zmierzającymi do ograniczenia powstawania odpadów komunalnych poprzez: używanie opakowań wielokrotnego użytku; podejmowania działań zmierzających do ponownego wykorzystania, naprawy lub renowacji użytkowanych przedmiotów; racjonalny wybór produktów pod względem ilości, zawartości i przydatności oraz unikanie produktów "nadmiernie" opakowanych; zagospodarowanie odpadów ulegających biodegradacji we własnym zakresie i na własne potrzeby w kompostownikach przydomowych.

W przedłożonych Radzie Miasta projektach przewidziano przyjmowanie przez PSZOK wszystkich odpadów wskazanych w art. 3 ust. 2 pkt 6 ucpg.

W Gminie nie utworzono punktu napraw i ponownego użycia produktów lub części produktów niebędących odpadami. W przedłożonych Radzie Miasta projektach uchwał nie zawarto postanowień dotyczących utworzenia takiego punktu. W projektach nie zawarto również zapisów dotyczących dodatkowych warunków ułatwienia prowadzenia selektywnego zbierania odpadów przez osoby niepełnosprawne, w szczególności niedowidzące.

Burmistrz wyjaśnił m.in., że utworzenie punktu napraw stanowi dla gminy działanie fakultatywne. Podkreślił, że obserwacja odpadów przekazywanych do PSZOK wskazywała, iż zdecydowana większość odpadów nie stanowiłaby materiału zdolnego do ponownego wykorzystania lub naprawy. Dodatkowo funkcjonowanie punktu napraw wiąże się z kosztami wynikającymi z konieczności zatrudnienia pracownika prowadzącego naprawy oraz zajęcia powierzchni magazynowej i warsztatowej. Środki pozyskane ze sprzedaży odpadów przeznaczonych do ponownego wykorzystania nie pokrywałyby kosztów funkcjonowania takiego punktu. Wskazanie dodatkowych warunków dotyczących ułatwienia prowadzenia selektywnego zbierania odpadów przez osoby niepełnosprawne, w szczególności niedowidzące nie jest elementem obligatoryjnym regulaminu. Funkcjonujący na terenie miasta Rypin Polski Związek Niewidomych Okręg Kujawsko-Pomorski Koło Powiatowe w Rypinie, nigdy nie zgłaszał dodatkowych potrzeb osób niewidomych i niedowidzących w zakresie regulacji dotyczących gospodarki odpadami komunalnymi.

(akta kontroli str. 195-225, 532a, 533, 537, 538)

3. W okresie objętym kontrolą Gmina nie korzystała z możliwości odstąpienia od selektywnego zbierania odpadów określonego w art. 4b ust. 1 i ust. 2 ucpg.

(akta kontroli str. 532a, 537)

4. Gmina wypełniła obowiązek w zakresie utworzenia instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych wynikający z art. 3 ust. 2 pkt 2 lit. a ucpg. Posiadała 28,35% udziałów w Regionalnym Zakładzie Utylizacji Odpadów Komunalnych "Rypin"

²⁰ Dz. U. poz. 906; dalej: „rozporządzenie w sprawie selektywnego zbierania”.

Sp. z o.o.²¹ z siedzibą w Puszczy Miejskiej. Podmiot ten prowadził instalację komunalną, która znajdowała się na prowadzonej²² przez Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego „Liście instalacji komunalnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego”, sporządzonej na podstawie art. 38b ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach²³.

Do prowadzonej przez RZUOK instalacji komunalnej przekazywano odpady odebrane od właścicieli nieruchomości oraz zebrane w PSZOK: tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe, szkło, papier i tekturę, odpady ulegające biodegradacji i wielkogabarytowe.

(akta kontroli str. 320-347, 545, 546)

5. W Urzędzie sporządzono za lata 2018-2022 analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi zawierające informacje wymagane art. 9tb ust. 1 ucpg. Były one zgodne z danymi:

- o odebranych odpadach oraz o uzyskanych poziomach recyklingu przekazanymi przez podmioty odbierające odpady od właścicieli nieruchomości;
- dotyczącymi działalności PSZOK;
- wynikającymi z prowadzonych w Urzędzie ksiąg rachunkowych;
- dotyczącymi umów zawartych z podmiotem odbierającym odpady.

Analizy sporządzono we właściwych terminach określonych art. 9tb ust. 2 i art. 12a ust. 4 ucbg, tj. do 30 kwietnia za poprzedni rok kalendarzowy i w przypadku analizy za 2019 rok do 3 listopada 2020 r. Wszystkie analizy udostępniono w BIP²⁴ Urzędu Miasta Rypin.

(akta kontroli str. 226-347, 348-351, 866, 1044, 1045, 1124-1179)

6. W kontrolowanym okresie (z wyłączeniem 2020 roku, w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2), zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 8 ucpg, prowadzono działania informacyjne i edukacyjne dotyczące prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi. Aktywność edukacyjna opierała się na organizacji: ogólnopolskiej akcji „Sprzątanie świata”, konkursów ekologicznych, turniejów, eventów oraz innych akcji dotyczących np. zbierania zużytych długopisów. Przedsięwzięcia kierowano do dzieci w wieku przedszkolnym, szkół podstawowych jak i ponadpodstawowych. Ponadto do rozpowszechniania informacji dotyczącej prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych wykorzystywano dostępne internetowe serwisy społecznościowe oraz usługi internetowe w postaci aplikacji „kiedy śmieci”.

Wydatki zaplanowano w budżecie Miasta w rozdziale 90002 - Gospodarka odpadami komunalnymi. Wykazano w nim również zrealizowane wydatki.

Ponadto na podstawie zawartych umów dotyczących przekazania przez Burmistrza Miasta Rypin dotacji Rypińskiemu Domowi Kultury, w 2018 r. i 2019 r. przeprowadzono:

- spotkania edukacyjne w dniach 8 – 9 września 2018 r. wraz z dystrybucją informacji, pokazem filmu dotyczącego gospodarki odpadami komunalnymi podczas Targów Rolniczych Rypin Agra 2018 – koszt 19,9 tys. zł,
- piknik rodzinny w dniu 4 maja 2019 r. pn. „EKologiczna Majówka” - gry, zabawy i konkursy – koszt 10,0 tys. zł,

²¹ Dalej: „RZUOK”, Numer KRS: 0000285228 – dostęp 14 września 2023 r.

²² Opublikowana [Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego](#) - dostęp 14 września 2023 r.

²³ Dz. U. z 2023 r. poz. 1587, ze zm., dalej: „ustawa o odpadach”.

²⁴ [BIP Urzędu](#) – dostęp 30 sierpnia 2023 r. oraz [BIP Urzędu](#) - dostęp 18 sierpnia 2023 r.

- zajęcia wakacyjne w okresie 1 lipca – 31 sierpnia 2019 r. – warsztaty filmowo-aktorskie o tematyce ekologicznej – koszt 10,0 tys. zł.

Przekazane dotacje również zaplanowano i wykazano w rozdziale 90002 jako środki na dofinansowanie zadania publicznego.

Z realizowanych przedsięwzięć sporządzono i przekazano dotującemu sprawozdania z wykonania zadania publicznego zawierające rezultaty merytoryczne, rozliczenie wydatków wraz ze wskazaniem źródeł finansowania oraz zestawieniem faktur.

(akta kontroli str. 352-371, 372-528, 1124-1179)

7. Na stronie internetowej Urzędu opublikowano informacje dotyczące gospodarowania odpadami komunalnymi wymagane art. 3 ust. 2 pkt 9 ucp, w tym dotyczące osiągniętych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu; firm odbierających odpady z terenu nieruchomości; informacji o PSZOK. Zamieszczono również dane dotyczące harmonogramu odbioru odpadów komunalnych i selektywnego zbierania odpadów (m.in.: zasad selektywnego zbierania; odbioru bioodpadów; zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z zamieszkałych gospodarstw domowych, ogólnopolskiej mapy punktów zbiórki zużytego sprzętu). Podano adresy do czterech punktów zbierania folii, sznurka oraz opon, powstających w gospodarstwach rolnych lub zakładach przetwarzania takich odpadów. Na stronie podano aktualne dane.

(akta kontroli str. 529-531)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie NIK, strukturze organizacyjnej Urzędu prawidłowo przypisano zadania w zakresie zapobiegania powstawaniu, odbioru i segregacji odpadów na terenie Miasta. W przygotowanych projektach uchwał w sprawie regulaminów utrzymania i czystości prawidłowo określono wymagania w przedmiocie selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych, o których mowa w art. 4 ust. 2 ucp. Projekt zmiany regulaminu przekazano Radzie Miasta w terminie umożliwiającym dokonanie zmian zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy zmieniającej ucp.

Prawidłowo i terminowo sporządzono analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi wymagane art. 9t ucp. Pracownicy Urzędu prowadzili działania informacyjne i edukacyjne w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym selektywnego ich zbierania. Rzetelnie prowadzono stronę internetową Urzędu i BIP, na których zamieszczono informacje wymagane art. 3 ust. 2 pkt 9 oraz art. 9t ust. 3 ucp.

OBSZAR

2. Nadzór nad realizacją działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ich recyklingu

Opis stanu
faktycznego

1. Zgodnie z posiadanymi przez Urząd danymi wynikającymi ze sprawozdań podmiotów odbierającego i zbierającego odpady komunalne oraz z PSZOK, w latach 2018-2022 w Gminie wytworzono od 5 762,58 Mg do 6 418,91 Mg odpadów komunalnych. Ilość odpadów zebranych selektywnie z podziałem na poszczególne frakcje materiałowe²⁵ wynosiła od 1 389,68 Mg do 2 662,25 Mg, co stanowiło 24,1% odpadów wytworzonych w 2018 r. do 41,5% w 2022 r. Wśród odpadów zbieranych selektywnie:

- tworzywa sztuczne stanowiły odpowiednio 11,4% i 13,3%;
- szkło stanowiło odpowiednio 11% i 10,4%;

²⁵ W tym: metal, szkło, tworzywa sztuczne, papier, drewno, odpady opakowaniowe wielomateriałowe i inne.

- papier stanowił odpowiednio 10,5% i 10%;
- odpady opakowaniowe wielomateriałowe stanowiły odpowiednio 2% i 2,6%;
- metal stanowił odpowiednio 0,2% i 2,3%;
- drewno zebrane w 2021 r. i 2022 r. stanowiło odpowiednio 0,6% i 0,3%;
- inne frakcje stanowiły odpowiednio 64,9% i 61%.

Ilość wytworzonych odpadów zielonych i poużytkowych²⁶ w latach 2018-2022 wyniosła od 500,64 Mg do 1049,44 Mg, a innych odpadów (w tym odpadów niebezpiecznych) od 27,34 Mg do 311,07 Mg.

Odpady komunalne odebrane z terenu Gminy przekazywano do instalacji komunalnej prowadzonej przez RZUOK zgodnie z zawartymi umowami, których przedmiotem był „Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu Gminy Miasta Rypin”.

(akta kontroli str. 547-558, 562-860)

2. W Gminie systemem odbierania odpadów komunalnych objęto zamieszkałe nieruchomości zgodnie z art. 6 ust. 1 ucpg. Ponadto Rada Miasta uchwałą z 22 października 2012 r.²⁷ postanowiła o odbieraniu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne, do czego była uprawniona na podstawie art. 6c ust. 2 ucpg.

W okresie objętym kontrolą w Gminie zapewniono odbiór zbieranych selektywnie odpadów komunalnych ze wszystkich nieruchomości objętych gminnym systemem. W obowiązujących w tym okresie regulaminach utrzymania czystości i porządku oraz uchwałach określających szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów²⁸ zapewniono odbiór odpadów selektywnie zbieranych ze wszystkich nieruchomości objętych gminnym systemem zbierania odpadów. W umowach, których przedmiotem był odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych, zobowiązano wykonawcę do odbioru odpadów w zakresie zgodnym z postanowieniami tych uchwał.

Zapewniono odbiór z terenów nieruchomości objętych gminnym systemem zbierania odpadów komunalnych zmieszanych oraz segregowanych, tj.: bioodpadów, tworzyw sztucznych, metali, opakowań wielomateriałowych, szkła, papieru i tektury oraz popiołów. Ustalono częstotliwość ich odbioru w zależności od: typu nieruchomości²⁹, ich rodzaju oraz pory roku. Ponadto wprowadzono odbiór dwa razy do roku mebli i odpadów wielkogabarytowych, a do 1 stycznia 2020 r. również zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Zapewniano możliwość pozbycia się pozostałych odpadów, w tym niebezpiecznych, w PSZOK. Przewidziano również odbiór przeterminowanych leków w aptekach, a zużytych baterii i akumulatorów, zużytego

²⁶ W tym wielkogabarytowych.

²⁷ Uchwała Nr XXVII/182/12 Rady Miasta Rypina z dnia 22 października 2012 r. w sprawie przejęcia obowiązków odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy Miasta Rypina, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2012 r. poz. 2757), dalej: „uchwała z 2012 r.”.

²⁸ Uchwała Nr XVII/146/16 Rady Miasta Rypin z dnia 19 kwietnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczonej przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2016 r. poz. 1527 – uchylona 1 stycznia 2020 r.), dalej: „uchwała w sprawie sposobu i zakresu świadczenia usług z 2016 r.” oraz uchwała Nr XVII/121/2019 Rady Miasta Rypin z dnia 3 grudnia 2019 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczonej przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom z 2019 r. poz. 7119.), dalej: „uchwała w sprawie sposobu i zakresu świadczenia usług z 2019 r.”.

²⁹ Tj. zamieszkałe z podziałem na jednorodzinne i wielolokalowe; niezamieszkałe; zabudowanych domkami letniskowymi lub innych nieruchomości wykorzystywanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe.

sprzętu elektrycznego i elektronicznego, chemikaliów i zużytych opony w punktach ich sprzedaży.

W uchwałach w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług z 2016 r. i 2019 r. wprowadzono limity odbioru odpadów komunalnych:

- a) odpadów budowlanych i rozbiórkowych zebranych w sposób selektywny - w ilości 1 Mg na rok z jednego gospodarstwa domowego, jednej nieruchomości niezamieszkałej (do 31 grudnia 2019 r.) oraz jednej nieruchomości zabudowanej domkami letniskowymi lub innych nieruchomości wykorzystywanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe;
- b) zużytych opon - w ilości jednego kompletu opon (4 szt.) pochodzących z jednego gospodarstwa domowego na rok.

Wykonawca opracował harmonogramy odbioru odpadów i przekazał je do akceptacji Urzędu. Przewidziane w harmonogramach terminy odbioru odpadów komunalnych były zgodne z wynikającymi z uchwał określających szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług z 2016 r. i 2019 r. oraz zawartych umów w zakresie odbioru odpadów.

(akta kontroli str. 694-860, 861-863)

Na podstawie przeprowadzonych w toku kontroli oględzin miejsc gromadzenia odpadów:

- a) jednego przeznaczonego dla mieszkańców zabudowy wielorodzinnej powyżej siedmiu lokali ustalono, że:
 - wyposażono je w pojemniki do selektywnego zbierania odpadów z podziałem na: papier; szkło; metale i tworzywa sztuczne; bioodpady i odpady zmieszane;
 - pojemniki nie były przepełnione;
 - teren miejsca gromadzenia odpadów był uporządkowany i zabezpieczony przed przypadkowym rozprzestrzenianiem odpadów;
- b) usytuowanych na jednej ulicy z zabudową jednorodzinną ustalono, że:
 - wyposażono je w pojemniki do gromadzenia odpadów zmieszanych;
 - odpady zbierane selektywnie gromadzono w workach z podziałem na: papier; szkło; metale i tworzywa sztuczne; bioodpady;
 - miejsca gromadzenia odpadów były uporządkowane;
 - pojemniki nie były przepełnione.

Pojemniki i worki spełniały wymogi § 2 rozporządzenia w sprawie selektywnego zbierania.

Wyposażenie właścicieli nieruchomości w pojemniki i worki było obowiązkiem podmiotu odbierającego odpady zgodnie z zawartymi umowami.

(akta kontroli str. 694-860, 867-873)

Gmina nie stworzyła możliwości przekazywania produktów spożywczych (żywności) oraz nie wyposażała właścicieli nieruchomości w przydomowe kompostowniki.

W powyższych sprawach Burmistrz wyjaśnił m.in., że:

- na terenie Rypina, przy Zespole Szkół Nr 2 w Rypinie zlokalizowana została „Jadłodzielnia”. Powstała ona z inicjatywy Powiatu Rypińskiego. Stanowiła punkt, do którego mieszkańcy Miasta mogli dostarczyć żywność, a osoby jej potrzebujące ją pobrać. W pierwszym założeniu, punkt miał być realizowany przez Gminę i w tym celu Urząd dokonał rozeznania warunków sanitarnych jakie należało spełnić przy tego typu działaniach. Ze względów organizacyjnych „Jadłodzielnia” ostatecznie została wykonana przez Powiat Rypiński, niemniej z uwagi na lokalizację na terenie miasta służy ona głównie mieszkańcom Rypina;

- Gmina w latach 2018-2023 nie wyposażała mieszkańców w kompostowniki. Takie działanie nie było obowiązkowe. Teren Miasta to obszar ze znacznym udziałem zabudowy wielorodzinnej, na której nie powstawały odpady z koszenia terenów zielonych ze względu na mulczowanie koszonej trawy. W zabudowie jednorodzinnej mieszkańcy korzystający z ulgi związanej z zagospodarowywaniem odpadów ulegających biodegradacji samodzielnie wyposażali nieruchomość w niezbędną ilość kompostowników.

(akta kontroli str. 533, 538, 539)

3. W Gminie utworzono PSZOK wymagany art. 3 ust. 2 pkt 6 ucp. Wykonawca umów w zakresie odbioru odpadów utworzył i prowadził PSZOK na terenie Miasta. Według stanu na 31 lipca 2023 r. PSZOK przypadał na 13 607 mieszkańców³⁰. Zgodnie z § 2 „Regulaminu punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych dla mieszkańców Miasta Rybin”³¹ PSZOK świadczył usługi w: poniedziałek; wtorek; czwartek i piątek od 7:00 do 15:00, w środę od 7:00 do 17:00 oraz w okresie:

- od 1 maja do 31 października w każdą sobotę w godzinach 09:00 do 13:00;
- od 1 listopada do 30 kwietnia w pierwszą i третią sobotę miesiąca w godzinach w godzinach 09:00 do 13:00.

Godziny pracy PSZOK wyznaczono zgodnie z § 4 ust. 1 uchwał w sprawie sposobu i zakresu świadczenia usług z 2016 r. i 2019 r.

(akta kontroli str. 226-347, 533, 538, 694-860, 874-879, 882-888)

Zgodnie z § 3 Regulaminu PSZOK odpady dostarczane przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych były przyjmowane po okazaniu dokumentu potwierdzającego uiszczenie opłaty za zagospodarowanie odpadów komunalnych za ostatni miesiąc ze wskazaniem adresu nieruchomości na terenie miasta. Średnia liczba osób korzystających dziennie z PSZOK w poszczególnych latach z okresu 2018-2023 (31 sierpnia) wynosiła odpowiednio: jedną; półtorej; dwie; cztery, dwie i dwie osoby. W Regulaminach utrzymania czystości i porządku obowiązujących w okresie objętym kontrolą zapewniono możliwość przekazywania przez mieszkańców wszystkich rodzajów odpadów wymienionych w art. 3 ust. 2 pkt 6 ucp. W Regulaminie PSZOK wprowadzono ograniczenia w przekazywaniu odpadów budowlanych i rozbiórkowych do 1 Mg na rok z jednego gospodarstwa domowego oraz zużytych opon do 4 szt. pochodzących z jednego gospodarstwa domowego na rok, co było zgodne z uchwałami w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług z 2016 r. i 2019 r. W Regulaminie PSZOK wprowadzono jednak ograniczenia w przekazywaniu odpadów budowlanych i rozbiórkowych zawierających papę, wełnę mineralną, smołę inne odpady niebezpieczne, a także styropianu budowlanego, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 532a, 533, 537, 538, 874-888)

W okresie objętym kontrolą³² Kujawsko-Pomorski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska³³ przeprowadził trzy kontrole PSZOK prowadzonego przez wykonawcę, które nie wykazały nieprawidłowości. WIOŚ w wyniku kontroli przeprowadzonej 15 czerwca 2023 r., ustalił m.in. że:

³⁰ Liczba mieszkańców ustalona na podstawie danych pochodzących ze złożonych przez właścicieli deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

³¹ Dalej: „Regulamin PSZOK”.

³² Zgodnie z informacjami uzyskanymi w toku kontroli od Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

³³ Dalej: „WIOŚ”.

- a) odpady gromadzono w pojemnikach, kontenerach oraz w wyznaczonych miejscach, w sposób umożliwiający osobne gromadzenia poszczególnych frakcji odpadów;
- b) gromadzono wszystkie frakcje odpadów wskazane w art. 3 ust. 2 pkt 6 ucpg;
- c) odpady, w tym niebezpieczne, zbierano w sposób zabezpieczający zdrowie ludzi i środowiska;
- d) teren PSZOK był ogrodzony i utwardzony;
- e) teren PSZOK objęto wizyjnym systemem kontroli, który umożliwiał identyfikację osób przebywających w miejscu zbierania odpadów. Zapis obrazu rejestrowano kamerami pracującymi w systemie dzień/noc. Obraz wysyłany z kamer był utrwalany w urządzeniu rejestrującym i przechowywany przez co najmniej 30 dni. Wizyjny system kontroli miejsc magazynowania odpadów był dostosowany do wymagań określonych rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 29 sierpnia 2019 r. w sprawie wizyjnego systemu kontroli miejsca magazynowania lub składowania odpadów³⁴.

(akta kontroli str. 889-974)

Zebrane w PSZOK odpady: tworzywa sztuczne; opakowania wielomateriałowe; szkło; papier i tektura; ulegające biodegradacji i wielkogabarytowe były przekazywane do instalacji komunalnej prowadzonej przez RZUOK. Pozostałe odpady, w tym: zużyte opony; beton oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów; urządzenia zawierające freony; leki; baterie i akumulatory; urządzenia elektryczne i elektroniczne przekazywano do innych instalacji. Prowadzący PSZOK informował Urząd o sposobie postępowania z odpadami za pomocą Kart przekazania odpadów³⁵ oraz sprawozdań podmiotu prowadzącego PSZOK wymaganych w art. 9a ucpg.

(akta kontroli str. 226-347, 562-693, 863)

4. W latach 2018-2022 osiągnięto wymagane poziomy przygotowania odpadów do ponownego użycia i recyklingu³⁶. Zawarto je w rocznych analizach stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy.

W latach 2018-2020 osiągnięto poziomy:

- recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w wysokościach odpowiednio 62,94%, 59,50% i 67,48%;
- recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne w wysokości 100% w każdym roku;

wymagane za 2018 r. i 2019 r. załącznikiem do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych³⁷ oraz art. 3aa ucpg za 2020 r. Wyliczenia za lata 2018–2020³⁸ dokonano zgodnie z § 3 rozporządzenie w sprawie poziomów recyklingu z 2016 r.

Do wyliczenia poziomów w każdym roku uwzględniono prawidłowe dane wynikające z rocznych sprawozdań przedstawianych przez podmiot odbierający odpady

³⁴ Dz. U. poz. 1755.

³⁵ Dalej: „KPO”.

³⁶ W latach 2018-2020 Gmina była zobowiązana do osiągnięcia poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, a w latach 2021 i 2022 wszystkich zebranych odpadów.

³⁷ Dz. U. z 2016 r. poz. 2167, uchylone z dniem 31 grudnia 2020 r., dalej: „rozporządzenie w sprawie poziomów recyklingu z 2016 r.”.

³⁸ Do wyliczenia poziomu recyklingu za 2020 r. na podstawie art. 6 ustawy z dnia 17 grudnia 2020 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2361) stosowano rozporządzenie w sprawie poziomów recyklingu z 2016 r.

komunalne od właścicieli nieruchomości, prowadzący PSZOK oraz zbierający odpady komunalne, a także przekazanych przez Wykonawcę odrębnymi pismami informacji zawierającymi m.in. dane o masie odpadów z terenu Miasta odzyskanych oraz przekazanych do recyklingu. Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca na terenie województwa kujawsko-pomorskiego wynikała z danych prezentowanych przez GUS. Udział łączny odpadów papieru, metali, tworzyw sztucznych, szkła i wielomateriałowych w składzie morfologicznym odpadów komunalnych wynikał z „Krajowego planu gospodarki odpadami”³⁹.

W 2021 r. i 2022 r. osiągnięto poziom odpowiednio 33,34% oraz 32,08%, tj. wymagane art. 3b ust. 1 pkt 1 i 2 ucp. Wyliczenia poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu dokonano zgodnie z § 3 rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 3 sierpnia 2021 r. w sprawie sposobu obliczania poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych⁴⁰. Do wyliczenia poziomów w każdym roku uwzględniono prawidłowe dane. Wyliczenie łącznej masy odpadów komunalnych przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi wzięto z rocznych sprawozdań przedstawianych przez podmiot odbierający odpady komunalne, prowadzący PSZOK oraz zbierający odpady komunalne i przekazanych przez Wykonawcę odrębnymi pismami informacji zawierającymi m.in. dane o masie odpadów z terenu Miasta przekazanych do recyklingu. Łączną masę wytworzonych odpadów komunalnych ustalono na podstawie sprawozdań podmiotów odbierających i zbierających odpady komunalne oraz prowadzącego PSZOK.

Przekazane przez podmioty odbierające i zbierające odpady dane o masie odpadów komunalnych przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi zawierały informacje jakiemu procesowi recyklingu je poddano oraz w jakiej instalacji.

Do instalacji prowadzonej przez RZUOK przekazywano odpady komunalne odebrane i zebrane z terenu gminy m.in.:

- opakowania z tworzyw sztucznych – poddano procesowi odzysku⁴¹ „R3 Recykling lub odzysk substancji organicznych, które nie są stosowane jako rozpuszczalniki (w tym kompostowanie i inne biologiczne procesy przekształcania)⁴²” oraz „R12 Wymiana odpadów w celu poddania ich któremukolwiek z procesów wymienionych w pozycji R1-R11⁴³”
- tworzywa sztuczne - poddano procesowi R3;
- opakowania wielomateriałowe – poddane procesowi R12;
- szkło – poddane procesowi „R5 Recykling lub odzysk innych materiałów nieorganicznych⁴⁴”;
- opakowania z papieru i tektury oraz papier i tektura – poddane procesom R3 oraz R12;
- odpady z betonu oraz gruz – poddane procesowi R5
- ulegające biodegradacji – poddany procesowi R3;
- wielkogabarytowe – poddane procesowi R12;
- popiół z gospodarstw domowych – poddany procesowi R5.

Do innych instalacji niż RZUOK przekazane zebrane m.in. odpady komunalne:

- opakowania z tektury i papieru – poddano procesowi R3;

³⁹ Przyjęty uchwałą nr 88 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2016 r. w sprawie Krajowego planu gospodarki odpadami 2022 (M. P. z 2022 r. poz. 1030).

⁴⁰ Dz. U. poz. 1530, dalej: „rozporządzenie w sprawie poziomów recyklingu z 2021 r.”.

⁴¹ Procesy podano zgodnie z Załącznikiem Nr 1 do ustawy o odpadach.

⁴² Dalej: „proces R3”.

⁴³ Dalej: „proces R12”.

⁴⁴ Dalej: „proces R5”.

- opakowania z tworzyw sztucznych, drewna i szkła – poddano procesowi R5;
- opakowania z metali – poddano procesowi „R4 Recykling lub odzysk metali i związków metali”;
- leki oraz zużyte opony– poddane procesowi „R1 Wykorzystanie głównie jako paliwa lub innego środka wytwarzania energii”.

Pozostałe odpady komunalne przekazane do RZUOK oraz innych instalacji zostały poddane procesowi R12.

W latach 2018-2023 nie korzystano z uprawnienia wynikającego z art. 9p ust. 1 ucpg do zobowiązania podmiotu odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, do okazania dokumentacji, na podstawie której sporządzano dokumenty na potrzeby ewidencji odpadów oraz dokumentów potwierdzających przetworzenie odpadów.

Burmistrz wyjaśnił m.in., że art. 9p ust. 1 ucpg wskazuje, że Burmistrz może zobowiązać podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, podmiot prowadzący PSZOK, podmiot zbierający odpady komunalne, do okazania dokumentacji, na podstawie której są sporządzane dokumenty na potrzeby ewidencji odpadów oraz dokumentów potwierdzających przetworzenie odpadów. Dokumenty w postaci KPO, sporządzane na potrzeby ewidencji odpadów, wskazane w przepisie były przekazywane przez podmioty odbierające odpady oraz podmiot prowadzący PSZOK do Urzędu za każdy miesiąc świadczenia usług. Możliwość pozyskania, wskazanych w przepisie dokumentów, w tym dokumentów potwierdzających przetworzenie odpadów została nadana organom w przypadku wątpliwości co do rzetelności sporządzanych sprawozdań. Takie wątpliwości nie wystąpiły, w związku z czym nie żądano okazywania innych dokumentów niż KPO.

(akta kontroli str. 226-347, 534, 540, 560-693, 863, 864, 975-1015)

5. W 2021 r. i 2023 r. upoważnieni przez Burmistrza pracownicy Urzędu przeprowadzili kontrolę przestrzegania i stosowania przez podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości wymaganą art. 9u ust. 1a ucpg⁴⁵. Przeprowadzono je zgodnie z przyjętym Planem kontroli przedsiębiorców oraz z art. 379 i art. 380 Prawa ochrony środowiska. Z kontroli sporządzono protokoły wraz z dokumentacją zdjęciową. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

W latach 2018-2023 kontrolami prowadzonymi na podstawie art. 9u ucpg nie objęto właścicieli nieruchomości.

Burmistrz wyjaśnił m.in., że Straż Miejska w Rypinie prowadziła kontrole nieruchomości mieszkalnych, w tym pod względem czystości i porządku. Kontrole miały charakter prewencyjny i obejmowały również wypełnianie obowiązku selektywnego zbierania odpadów. W większości przypadków strażnicy nie ujawniali nieprawidłowości przy segregacji odpadów. Przy niewielkich uchybieniach tłumaczyli w jakich workach i pojemnikach należy umieszczać dane frakcje odpadów. Rejony lub ulice przewidziane do kontroli wyznaczał Komendant podczas odpraw do służby. Na wniosek lub zgłoszenie mieszkańców prowadzono również kontrole interwencyjne. Kończyły się one na rozmowie pouczającej lub pouczeniu. W latach 2018-2023 nie nałożono mandatów karnych w związku z nieprawidłowościami w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

⁴⁵ Art. 9u ust. 1a ucpg dodany przez art. 1 pkt 35 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1579 ze zm.) zmieniającej ucpg z dniem 6 września 2019 r.

Gmina nie kierowała wniosków o kontrole do Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska na podstawie art. 379 ust. 5 Prawa ochrony środowiska.

(akta kontroli str. 534, 540, 541, 1016-1044, 1045, 1047)

Odnosnie do prowadzenia kontroli realizacji postanowień umów zawartych w zakresie odbioru i sposobu postępowania z odebranymi odpadami Burmistrz wyjaśnił, m.in., że prowadzona była ona na bieżąco poprzez sporządzanie protokołów odbioru usług, stanowiących załącznik do każdej, przedkładanej przez wykonawcę faktury. Protokół stanowił potwierdzenie właściwie wykonanej usługi i wypełniany był na podstawie wiedzy posiadanej przez pracownika, dotyczącej jakości świadczenia usług przez Wykonawcę umowy. Wiedza dotycząca jakości świadczonych usług wynikała z prowadzenia spraw związanych z gospodarką odpadami komunalnymi.

(akta kontroli str. 534, 535, 541, 694-860, 1045, 1047-1056)

6. W okresie objętym kontrolą do Urzędu nie wpłynęły skargi ani wnioski dotyczące braku działań lub nieprawidłowości w zakresie odbioru odpadów komunalnych, selektywnego zbierania odpadów lub prowadzenia PSZOK.

(akta kontroli str. 1057)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W Urzędzie dopuszczono do wprowadzenia w Regulaminie PSZOK przez Wykonawcę umów w zakresie odbioru odpadów, obowiązujących w latach 2019-2023 (do 5 września), ograniczeń w przekazywaniu odpadów, do czego wykonawca nie był uprawniony.

W § 5 tiret 2 i 3 Regulaminu PSZOK, wyłączono możliwość przekazywania do PSZOK odpadów budowlanych i rozbiórkowych zawierających papę, wełnę mineralną, smołę i inne odpady niebezpieczne, a także styropianu budowlanego.

W Regulaminach utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Miasta Rypin postanowiono o selektywnym zbieraniu m.in.: odpadów budowlanych i rozbiórkowych bez wyłączenia papy, wełny mineralnej, smoły i styropianu budowlanego, co wynikało z § 1 pkt 9 Regulaminu z 2016 r.; § 1 pkt 12 Regulaminu z 2019 r.; § 1 pkt 12 Regulaminu⁴⁶ z 29 marca 2022 r.; § 1 pkt 12 Regulaminu z 6 czerwca 2022 r.

Burmistrz wyjaśnił m.in., że Gmina Miasta Rypin, w latach 2019 – 2023 umożliwiła przyjmowanie odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne zawierające: smołę, papę, wełnę mineralną oraz inne odpady niebezpieczne a także styropian budowlany. Ograniczenie w Regulaminie wprowadzono w celu uniknięcia przekazywania do PSZOK odpadów niestanowiących odpadów komunalnych, czyli pochodzących od innych wytwórców niż gospodarstwa domowe. PSZOK stanowi miejsce zbierania odpadów komunalnych. Odpady budowlane: papy, wełny mineralnej, smoły, styropianu budowlanego nie stanowią odpadów o charakterze i składzie odpadów pospolicie wytwarzanych w gospodarstwach domowych, a są odpadami zazwyczaj powstającymi w wyniku prowadzenia robót budowlanych i remontowych wykonywanych przez firmy usługowo-budowlane i ograniczenie dotyczyło tych odpadów. Podniósł, że w latach 2018-2023 r., do Urzędu nie wpływały skargi mieszkańców wskazujące na odmowę przyjęcia przez przedsiębiorcę prowadzącego PSZOK odpadów od mieszkańców. Zapisy regulaminu mogące powodować wątpliwości w zakresie odpadów, które nie były przyjmowane przez PSZOK zostały doprecyzowane i opublikowane w postaci

⁴⁶ Przyjęty uchwałą Nr XLIII/279/2022 Rady Miasta Rypin z dnia 29 marca 2022 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Miasta Rypin (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom z 2022 r. poz. 1822 - utracił moc 24 czerwca 2022 r., dalej: „Regulamin z 29 marca 2022 r.”.

aktualizacji regulaminu w dniu 6 września 2023 r. Wskazano wprost, że nie będą przyjmowane odpady niestanowiące odpadów komunalnych.

(akta kontroli str. 532a, 533, 537, 538, 694-860, 874-888, 1198-1200)

OCENA CZĄSTKOWA

Prawidłowo zorganizowano na terenie Gminy selektywne zbieranie odpadów komunalnych i zgodnie z art. 6c ust. 1 i 2 ucpg objęto nim właścicieli wszystkich nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy oraz skorzystano z możliwości objęcia nim właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne. Wywiązano się z obowiązku utworzenia PSZOK określonego w art. 3 ust. 2 pkt 6 ucpg. NIK wskazuje na nieprawidłowość dotyczącą dopuszczenia do wprowadzenia w Regulaminie PSZOK nieuprawnionych ograniczeń w przekazywaniu do PSZOK niektórych odpadów remontowych i budowlanych. NIK pozytywnie ocenia osiągnięcie wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu. Wypełniono obowiązek kontroli podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości co najmniej raz na dwa lata określony w art. 9u ust. 1a ucpg. Przeprowadzono je zgodnie z art. 379 i art. 380 Prawa ochrony środowiska.

OBSZAR

3. Finansowanie działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ich recyklingu.

Opis stanu faktycznego

1. Gmina uzyskała, w latach 2018-2023 (I kwartał), dochody z tytułu opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za gospodarowanie odpadami komunalnymi w wysokościach odpowiednio: 2 235,5 tys. zł, 2 592,6 tys. zł, 3 567,7 tys. zł, 3 615,7 tys. zł, 3 778,5 tys. zł oraz 1 149,3 tys. zł.

W Mieście nie podjęto działań w celu zapewnienia dodatkowych dochodów na finansowanie zadań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ich recyklingu, w tym z tytułu: sprzedaży surowców wtórnych, produktów przygotowanych do ponownego użycia, działalności punktów napraw.

Burmistrz wyjaśnił m.in., że zgodnie z art. 6k ust. 2b ucpg rada gminy, ustalając stawki opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy, w części dotyczącej gospodarstw domowych, mogła uwzględnić stopień, w jakim dochody ze środków własnych pozyskanych ze sprzedaży surowców wtórnych i produktów przygotowanych do ponownego użycia będą pokrywać koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Gmina bezpośrednio nie pozyskiwała dochodów z tytułu sprzedaży surowców wtórnych lub produktów przygotowanych do ponownego użycia. Uwzględnienie tych dochodów nie stanowiło obowiązku gminy a jedynie możliwość, niemniej strumień odpadów surowcowych (tworzywa sztuczne, metale, papier, szkło) odbierany był w całości przez podmiot świadczący usługi w zakresie odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Odpady odebrane od właścicieli oraz zebrane w PSZOK trafiają do instalacji komunalnej, która po doczyszczeniu surowca przeznacza go do sprzedaży. Instalacja komunalna prowadzona była przez RZUOK, której jednym z głównych udziałowców było Miasto.

(akta kontroli str. 535, 541, 559, 1124-1180, 1184-1194)

W latach 2018-2023 stawki opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za gospodarowanie odpadami komunalnymi zostały ustalone uchwałami⁴⁷ Rady

⁴⁷ Stawki przyjęto uchwałami Rady Miasta Rypin w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie Gminy Miasta Rypin: Nr XVII/149/16 z dnia 19 kwietnia 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2016 r. poz. 1530 – uchylona

Miasta i wynosiły miesięcznie od każdej osoby⁴⁸ zamieszkującej daną nieruchomość, jeżeli odpady były zbierane i odbierane w sposób selektywny od 10 zł do 23 zł, a jeżeli nie były zbierane i odbierane w sposób selektywny w wysokości od 17 zł do 46 zł miesięcznie⁴⁹. Ustalono również miesięczne stawki opłat od właścicieli nieruchomości na których nie zamieszkują mieszkańcy a powstają odpady komunalne za pojemniki do niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz za pojemniki i worki przeznaczone do gromadzenia tworzyw sztucznych, metali, opakowań wielomateriałowych, szkła, papieru i tektury oraz bioodpadów stanowiących odpady komunalne. Zależały one od pojemności pojemnika lub worka. W sytuacji, gdy właściciel nieruchomości niezamieszkałej, na której powstają odpady komunalne, nie wypełniał obowiązku zbierania odpadów komunalnych w sposób selektywny przewidziano podwyższenie stawki do dwukrotności opłaty za odpady zbierane w sposób selektywny. W uchwałach ustalono również ryczałtową stawkę opłaty rocznej za gospodarowanie odpadami komunalnymi, które zbierane i odbierane są w sposób selektywny, od domku letniskowego na nieruchomości lub innej nieruchomości wykorzystywanej na cele rekreacyjno-wypoczynkowe. W przypadku braku selektywnego zbierania lub odbierania odpadów stawkę opłaty podwyższono dwukrotnie. Przyjęte w powyższych uchwałach podwyższone stawki opłaty określono w wysokościach zgodnych art. 6k ust. 3 ucpg.

Były one zgodne z opracowanymi w Urzędzie propozycjami na etapie przygotowywania projektu uchwały. W projekcie uchwały przekazanym do Biura Rady w dniu 2 grudnia 2019 r. obniżono stawki opłaty podwyższonej w stosunku do zaproponowanych w projekcie tej uchwały przekazanym w dniu 15 listopada 2019 r.

Burmistrz wyjaśnił m.in., że projekt uchwały przekazany do Biura Rady w dniu 15 listopada 2019 r. został przedłożony komisji Budżetu i Gospodarki Miejskiej 18 listopada 2019 r. W projekcie przekazanym 15 listopada 2019 r. propozycją opłaty podwyższonej, naliczanej w przypadku niedopełnienia przez właścicieli nieruchomości obowiązku selektywnego zbierania odpadów komunalnych była potrójna stawka opłaty podstawowej. Na posiedzeniu komisji radni wskazali potrzebę obniżenia opłaty podwyższonej na dwukrotność opłaty podstawowej, w związku z czym na sesję, która odbyła się 3 grudnia 2019 r. (projekty przekazane do Biura Rady 2 grudnia) przekazano projekty uwzględniające uwagi radnych.

W Urzędzie udokumentowano dokonanie kalkulacji wysokości opłat. Do projektów uchwał załączono kalkulacje kosztów odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych, które wyliczano dla poszczególnych rodzajów odpadów przy uwzględnieniu ilości odpadów oraz stawki za odbiór i zagospodarowanie. Dokonano również kalkulacji kwoty ulgi dla właścicieli nieruchomości kompostujących odpady ulegające biodegradacji, w której uwzględniono ilość tych odpadów, liczbę mieszkańców oraz stawkę odbioru za ich zagospodarowanie.

1 stycznia 2019 r.); Nr II/14/2018 z dnia 29 listopada 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2018 poz. 6223 – uchylona 1 stycznia 2020 r.); Nr XVII/125/2019 z dnia 3 grudnia 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2019 r. poz. 7123 – uchylona 29 kwietnia 2020 r.); Nr XX/138/2020 z dnia 2 kwietnia 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2020 r. poz. 2061 – uchylona 17 marca 2022 r.); Nr XLII/269/2022 z dnia 18 lutego 2022 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2022 r. poz. 1019 – uchylona 1 stycznia 2023 r.); Nr LV/333/2022 z dnia 28 listopada 2022 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2022 r. poz. 6433). Dalej dla uchwał przyjęto wspólne określenie: „uchwały w sprawie stawek opłat”.

⁴⁸ W przypadku, gdy liczba osób zamieszkujących dany lokal mieszkalny przekracza cztery osoby - w wysokości od 6 zł do 10 zł miesięcznie od każdej kolejnej osoby (powyżej czterech osób) zamieszkującej w tym lokalu mieszkalnym.

⁴⁹ W przypadku, gdy liczba osób zamieszkujących dany lokal mieszkalny przekracza cztery osoby od 1 stycznia 2020 r. - w wysokości od 26 zł do 20 zł miesięcznie od każdej kolejnej osoby (powyżej czterech osób) zamieszkującej w tym lokalu mieszkalnym.

Odnosnie do sposobu ustalenia w Urzędzie propozycji stawek opłat Burmistrz wyjaśnił m.in., że stawki opłat kalkulowano na podstawie kosztów odbioru i zagospodarowania poszczególnych rodzajów odpadów oraz masy odpadów przewidzianych do odbioru i zagospodarowania. Kalkulacje dokonywane były w oparciu o ceny zaoferowane we wcześniejszych przetargach oraz przewidywanych, procentowych wzrostach lub spadkach cen odbioru i zagospodarowania odpadów w zależności od sytuacji na rynku gospodarki odpadami. W trakcie ustalania stawek uwzględniane było korzystanie przez część mieszkańców z kompostowników przydomowych. W kalkulacjach nie były uwzględniane dodatkowe dochody ze sprzedaży surowców wtórnych z uwagi na brak takich dochodów po stronie gminy.

W latach 2018-2023 (II kwartał) nie wystąpiły podstawy do stosowania podwyższonej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi od właścicieli nieruchomości.

Burmistrz wyjaśnił m.in., że w latach 2018-2023 podmiot świadczący usługi nie przekazywał informacji o odebraniu odpadów jako niesegregowanych (zmieszanych) ze względu na niedopełnienie przez właścicieli nieruchomości obowiązku selektywnego zbierania.

(akta kontroli str. 535, 541, 1058-1093)

W uchwałach w sprawie stawek opłat obowiązujących w latach 2020 – 2023 zwolniono w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości jednorodzinnych, na których zamieszkują mieszkańcy, kompostujących bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostownikach przydomowych. Zwolnienie wynosiło:

- 1 zł na osobę w latach 2020 – 2022 - z ulgi korzystało od 138 do 185 osób i wynosiła ona miesięcznie od jednego zł do siedmiu zł;
- 2 zł na osobę w 2023 r. – z ulgi korzystało 208 osób⁵⁰ i wynosiła ona miesięcznie od dwóch zł do 14 zł.

(akta kontroli str. 1094-1098)

2. Gmina w latach 2018-2023 (I kwartał) poniosła na gospodarowanie odpadami komunalnymi wydatki w wysokościach odpowiednio: 2 244,2 tys. zł, 2 527,8 tys. zł, 3 141,4 tys. zł, 3 920,8 tys. zł, 3 286,8 tys. zł, 854,2 tys. zł.

Środki z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi wykorzystano na cele związane z pokrywaniem kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi zgodnie z art. 6r ust. 1aa ucpg. W latach 2018-2022 wydatki poniesiono na:

- a) odbiór i zagospodarowania odpadów, w tym: utworzenia i utrzymania PSZOK oraz wyposażenia nieruchomości w pojemniki i worki do gromadzenia odpadów, w kwotach odpowiednio: 1 940,4 tys. zł; 2 219,2 tys. zł; 2 893,5 tys. zł; 3 640,6 tys. zł; 3 007,4 tys. zł;
- b) koszty obsługi administracyjnej systemu, w tym: zatrudnionych pracowników, utrzymania serwisu informatycznego, materiałów biurowych, mediów, kampanii edukacyjnych, w kwotach odpowiednio: 303,8 tys. zł. 308,6 tys. zł; 247,9 tys. zł; 280,2 tys. zł; 279,4 tys. zł.

W latach 2019, 2020, 2022 oraz 2023 (I kwartał) wydatki były niższe od dochodów z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi o odpowiednio 64,8 tys. zł, 426,3 tys. zł, 491,7 tys. zł, 295,1 tys. zł. W 2018 r. i 2021 wydatki przewyższyły dochody o odpowiednio: 8,7 tys. zł i 305,1 tys. zł. Deficyt z 2018 r. sfinansowano wpływami z tytułu odsetek od nieterminowych wpłat z tytułu opłaty oraz wpływami z tytułu kosztów egzekucyjnych i kosztów upomnień, a z 2021 r. pokryto

⁵⁰ Stan na 30 czerwca 2023 r.

z nadwyżki pozostałej z lat poprzednich. Nadwyżkę z 2019 r. ujęto w planie wydatków w Rozdziale 90002 „Gospodarka odpadami komunalnymi” budżetu Gminy na rok następny. Nadwyżki z 2020 r. i 2022 r. wprowadzono do budżetu na rok następny w niewłaściwych wysokościach, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 226-347, 532, 535, 543, 559, 865, 866, 1044, 1046, 1098-1179)

W okresie objętym kontrolą środki pochodzące z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi gromadzono na wyodrębnionym rachunku bankowym zgodnie z art. 6r ust. 1ab ucpg.

(akta kontroli str. 1180-1183)

W sprawozdaniu rocznym z wykonania budżetu Gminy za poszczególne lata z okresu objętego kontrolą ujęto informacje o wysokościach zrealizowanych w danym roku dochodów z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz wydatków poniesionych na funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Były one zgodne z danymi wynikającymi z ksiąg rachunkowych Urzędu. Wydatki nie zostały podane z wyszczególnieniem poszczególnych poniesionych kosztów czym naruszono art. 6r ust. 2e ucpg, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 535, 543, 544, 866, 1124-1179, 1184-1194)

3. W okresie objętym kontrolą nie występowało o dofinansowanie działań mających na celu zapobieganie powstawaniu odpadów i organizację selektywnego zbierania odpadów lub działania edukacyjne i informacyjne.

(akta kontroli str. 226-347, 535, 542, 866, 1124-1179)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W latach 2021-2023 środki pochodzące z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, które nie zostały wykorzystane w poprzednim roku budżetowym, nie zostały w całości przeznaczone na pokrycie kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w latach następnych, czym naruszono postanowienia art. 6r ust. 2c ucpg. W wyniku powyższego w 2023 r. na pokrycie tych kosztów przeznaczono kwotę zaniżoną o 491 094,51 zł.

Zgodnie z art. 6r ust. 2c ucpg nadwyżki powinny zostać wykorzystane na pokrycie kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Środki z opłaty niewykorzystane w roku budżetowym zwiększały pulę środków z tytułu opłat pobranych przez Miasto w następnym roku.

W 2019 r. środki z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi przewyższyły wydatki na gospodarkę odpadami komunalnymi o 64 846,66 zł. W budżecie Miasta na 2020 r. środki te dodano⁵¹ do planu wydatków budżetu Miasta w rozdziale 90002 „Gospodarka odpadami komunalnymi”. Zgodnie ze sprawozdaniem z wykonania budżetu Miasta za 2020 r.⁵² wpływy z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi przewyższyły wydatki o 426 247,85 zł, a kwota 64 846,66 zł nie została wykorzystana. Należało więc doliczyć ją do nadwyżki z 2020 r., w wyniku czego w 2021 r. wydatki w rozdziale 90002 należało zwiększyć o 491 094,51 zł natomiast zwiększono⁵³ o 443 435,76 zł, tj. o 47 658,75 zł mniej.

⁵¹ Uchwała Nr XX/145/2020 Rady Miasta Rypin z dnia 2 kwietnia 2020 roku zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia budżetu miasta Rypin na 2020 r.

⁵² Załącznik do Zarządzenia nr 40/2021 Burmistrza Miasta Rypin z dnia 25 marca 2021 r. w sprawie: sprawozdania rocznego z wykorzystania budżetu Miasta Rypin za 2019 rok.

⁵³ Uchwała nr XXXIII/217/2021 Rady Miasta Rypin z dnia 30 kwietnia 2021 zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia budżetu miasta Rypin na 2021 rok

W 2021 r. wystąpiła strata, tj. wydatki przewyższały wpływy z tytułu opłat o 305 104,94 zł, czyli o 185 989,57 zł mniej od nadwyżki z lat 2019 i 2020 r. W związku z czym kwota 185 989,57 zł powinna zostać dodana do wydatków w rozdziale 90002 budżetu Miasta na 2022 r. czego nie dokonano.

Nadwyżkę z 2022 r. w wysokości 491 733,18 zł obniżono o kwotę 305 104,94 zł różnicy wpłat opłaty i wydatków na gospodarkę odpadami komunalnymi w 2022 r. i w rozdziale 90002 budżetu⁵⁴ Miasta na 2023 r. zwiększono wydatki o 186 628,24 zł zamiast o całą kwotę nadwyżki.

Zgodnie z powyższym, w związku z brakiem faktycznego wykorzystania środków z nadwyżki z lat 2019-2022, należało w budżecie Miasta na 2023 r., w rozdziale 90002 zaplanować zgodnie z art. 6r ust. 2c ucpg wydatki na pokrycie kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w kwocie 677 722,75 zł, którą stanowi suma kwot 185 989,57 zł⁵⁵ i 491 733,18 zł⁵⁶.

(akta kontroli str. 532a, 559, 1098-1179, 1184-1194)

Burmistrz wyjaśnił m.in., że nadwyżki powstałe w poszczególnych latach wprowadzono do budżetu po stronie wydatków w planie finansowym urzędu w celu ich wykorzystania. Zwiększając plan wydatków Rada Miasta dała możliwości ich wykorzystania na cel wskazany w ustawie. Ustawodawca nie określił precyzyjnie w jakim okresie czasowym należy je wykorzystać. Środki te nadal pozostają do wykorzystania i jeśli zajdzie taka potrzeba Gmina będzie mogła je przeznaczyć na cele wskazane przez ustawodawcę. Z kumulacji powstałych nadwyżek i niedoborów za okres 2019-2022 wynika, że do planu finansowego wydatków w 2023 r. należało wprowadzić skumulowaną nadwyżkę w kwocie 677 722,57 zł, a wprowadzono kwotę nadwyżki za okres 2021-2022 w wysokości 186 628,24 zł. Powstała kwota 491 094,51 zł zostanie wprowadzona do budżetu miasta na sesji Rady Miasta Rypin w dniu 24 października 2023 r.

(akta kontroli str. 532, 543, 1198-1200)

2. W sprawozdaniach z wykonania budżetu Miasta Rypin⁵⁷ za lata 2019-2022 nie wyszczególniono kosztów poniesionych w danym roku na funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, o których mowa w art. 6r ust. 2-2c, ucpg wraz z objaśnieniami, czym naruszono art. 6r ust. 2e ucpg⁵⁸.

W sprawozdaniach za lata 2019-2021 podano wyłącznie łączne kwoty wydatków. W sprawozdaniu za 2022 r. oraz w załącznikach do wszystkich sprawozdań podano wydatki w szczególności wynikającej z rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych⁵⁹, która nie odpowiada wyszczególnieniu wynikającemu z art. 6r ust. 2-2c ucpg.

(akta kontroli str. 1124-1179)

⁵⁴ Uchwała nr LXII/371/2023 Rady Miasta Rypin z dnia 14 marca 2023 roku zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia budżetu miasta Rypin na 2023 rok

⁵⁵ Nadwyżki z 2019 r. i 2020 r. minus strata w 2021 r.

⁵⁶ Nadwyżka z 2022 r.

⁵⁷ Przyjętych zarządzeniami: nr 51/2020 Burmistrza Miasta Rypin z dnia 25 marca 2020 roku w sprawie sprawozdania rocznego z wykonania budżetu Miasta Rypin za 2019 rok; nr 40/2021 Burmistrza Miasta Rypin z dnia 25 marca 2021 roku w sprawie sprawozdania rocznego z wykonania budżetu Miasta Rypin za 2020 rok; nr 44/2022 Burmistrza Miasta Rypin z dnia 22 marca 2022 roku w sprawie sprawozdania rocznego z wykonania budżetu Miasta Rypin za 2021 rok; nr 35/2023 Burmistrza Miasta Rypin z dnia 15 marca 2023 roku w sprawie sprawozdania rocznego z wykonania budżetu Miasta Rypin za 2022 rok

⁵⁸ Art. 6r ust. 2e ucpg został dodany przez art. 1 pkt 17 lit. d ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1579 z późn. zm.) zmieniającej ucpg z dniem 6 września 2019 r.

⁵⁹ Dz. U. z 2022 r. poz. 513 z późn. zm., dalej: „rozporządzenie w sprawie szczegółowej klasyfikacji”

Burmistrz wyjaśnił m.in., że w sprawozdaniach w wykonania budżetu Miasta za poszczególne lata 2019-2022 w większej szczegółowości opisano wpływy (dochody) z opłaty. Zwrócono uwagę na pogłębiające się z roku na rok zadłużenie z tego tytułu. W części opisowej zamieszczono również informację o podjętych działaniach w celu windykacji należności. W części opisowej sprawozdania przedstawiono wyłącznie realizację wydatków w zakresie finansowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w szczególności wynikającej z rozporządzenia w sprawie klasyfikacji. Zabrakło w niej informacji o kosztach funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi zgodnie z art. 6r ust. 2-2c ucpg wyłącznie z przeoczenia i niedopatrzenia.

(akta kontroli str. 535, 543, 544)

OCENA CZĄSTKOWA

W opracowanych w Urzędzie projektach uchwał i przekazanych Radzie Miasta zaproponowano prawidłowe stawki opłaty podwyższonej za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ulg z tytułu kompostowania bioodpadów zgodnie z art. 6k ust. 3 i 4a ucpg. Środki z opłat wykorzystano na cele związane z pokrywaniem kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi oraz gromadzono je na wyodrębnionym rachunku bankowym zgodnie z art. 6r ust. 1aa i 1ab ucpg.

Stwierdzono nieprawidłowości dotyczące braku:

- przeznaczenia części środków niewykorzystanych w poprzednim roku budżetowym na pokrycie kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi z naruszeniem art. 6r ust. 2c ucpg;
- wyszczególnienia w sprawozdaniach z wykonania budżetu Miasta za lata 2019-2022 kosztów poniesionych w danym roku na funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi oraz ich objaśnień, czym naruszono art. 6r ust. 2e ucpg.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

- Wnioski
1. Przekazywanie wszystkich środków z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi niewykorzystanych w poprzednim roku budżetowym na pokrycie kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.
 2. Wyszczególnianie w sprawozdaniach z wykonania budżetu Gminy informacji o wysokości kosztów poniesionych w danym roku na funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi wraz z ich objaśnieniami.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy. Prawo zgłaszania zastrzeżeń,

zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz, 24 października 2023 r.

Kontrolerzy
(-) Krzysztof Stefaniak
główny specjalista kontroli
państwowej

(-) Andrzej Szulc
główny specjalista kontroli
państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy
Dyrektor
(-) Tomasz Sobecki